

povinnost tyto meze překračovat, porušuje sociální uspořádání kompetenci. Hlavní rysy, jež v současné sociologii mohou negativně ovlivňovat pedagogickou i praktickou stránku vzdělání, jsou: 1. tendence považovat společnost za metafyzickou substanci, poslední instanci apod., což vede k tomu, že je faktům připisován normativní charakter, 2. „dynamické hledisko“ v sociologii (spolu s především vede v oblasti pedagogické k požadavku přizpůsobování), 3. postulát přizpůsobování, který souvisí s biologickým pragmatismem a 4. zdůrazňování (diktatury) techniky, ústící v sociologii do názorů, že tradice je překonána.

Značná část knihy i autorových názorů je však pro sociologii vzdělání a výchovy v podstatě irelevantní.

—al—

M. P. Hall: The Social Services of Modern England

Routledge & Kegan, London 1965, 398 stran.

Šesté, přepracované vydání (nezměněný otisk 5. vydání z roku 1963, 1. vydání 1952) knihy pracovnice oddělení společenských věd Liverpoolské university. Kniha určená studentům společenských věd a pracovníkům v sociální péči (v širokém slova smyslu) je zajímavá pro profesionální sociology mj. tím, že ukazuje bezprostředně praktické využití sociologického (a obecněji společenskovedního) vědění ve Velké Británii, v níž sociální péče, správa a sociální politika opřená o vědecké poznatky je již tradičně vysoce rozvinuta. Kniha je především „deskriptivním přehledem“ všech základních oblastí sociálních služeb, i když nepostrádá řadu bystrých teoretických postřehů a inteligentních analýz rozsáhlého literárního materiálu. Jednotlivé partie knihy, věnované speciálním úsekům sociální práce, jsou bohatě dokumentovány časopiseckými, knižními i bezprostředně empirickými materiály, i když autorka poznamenává, že ne ve všech těchto oblastech je stejně kompetentní. Úvod je věnován stručnému náčrtu *vývoje sociálních služeb* ve Velké Británii, dalších pět samostatných rozsáhlých oddílů shrnuje základní informace o jednotlivých úsecích sociální práce a péče, zejména o *problematice chudých rodin*, o *sociálním pojištění a sociálních podporách*, o *zdravotnických službách* atd. Dvě kapitoly jsou věnovány jednak *mládeži* (problém matky a malých dětí, péče o zdraví a zabezpečení školních dětí a dětí zbavených domácí péče, otázky mladých dělníků atd.), jednak „*přestárlým lidem*“ (zvlášť zajímavá je kapitola o zabezpečení služeb orientovaných k udržení duševního zdraví). Samostatné kapitoly se zabývají *sociální péčí v komunitách* a společenskými aspekty *bydlení a plánování městské výstavby*. Bez zajímavosti nejsou ani partie věnované *poradenským službám* a popisu práce *jednotlivých sociálních institucí*. Kniha je doplněna bohatou bibliografií (doplňovanou až do r. 1965) a uzavřena rejstříkem. Bohatých zkušeností,

o nichž autorka referuje, může být s úspěchem využito (alespoň v určitých ohledech) i u nás.

—mp—

Bohumír Šmýd: Sociální služby

Výzkumný ústav sociálního zabezpečení (Sborník prací č. 20), Praha 1966.

V první kapitole knihy autor uvádí dosavadní různé významy pojmu „sociální“ a snaží se vymezení pojmu upřesnit. Rozebírá vztah mezi jednotlivcem a společností jako základ tzv. sociální otázky. Zkoumá sociální politiku, která má sociální otázku řešit, za kapitalismu a za socialismu; v obou obdobích je sociální politika nutná, má však jiné poslání.

V druhé části knihy se autor zabývá koncepcí sociálních služeb. Zavádí tento pojem místo dřívějšího názvu „sociální péče“, u kterého převládalo pojetí dobročinné. Dokazuje, že ani v socialismu se všechny sociální problémy nevyřeší automaticky změnou životní úrovně a mezilidských vztahů. Při nástupu koncepce sociálních služeb řeší autor otázky organizační, metodické a ekonomické. Zdůrazňuje, že sociální služby nejsou prací pouze administrativní, a proto že musí být vykonávány odborně kvalifikovanými sociálními pracovníky (pracovníci). Dosud byla zásada odbornosti respektována jen u sociálních služeb školských a zdravotních, obecně se však dosud nutná odbornost neuznává, např. u služeb pro staré lidi. (Dokonce sociální zabezpečení zcela opomíjí funkci sociálního pracovníka ve své nomenklatuře funkcí). — Sociální práci autor definuje jako „soubor činností, jejichž účelem je přímé a na člověka nebo jeho rodinu bezprostředně působící úsilí o zachování celistvosti člověka, tj. zejména úsilí o zachování jeho vztahu ke společnosti, k jeho nejbližšímu prostředí, k vzdělání, k práci atd.“ V dnešní době je nutná práce týmová.

Autor pak podrobněji probírá úkoly jednotlivých druhů pracovníků v sociálních službách a metody jejich práce. Uvádí a charakterizuje tři typy sociální práce, kterým se zvláště v cizině věnuje velká pozornost: sociální práci případovou (individuální), sociální práci skupinovou a tzv. rozvoj společenských celků (community development); český název třetího typu práce razí autor sám. V našich sociálních službách převažuje dosud práce individuální.

Třetí část knihy pojednává o třech organizačních celcích těch sociálních služeb, které jsou začleněny do sociálního zabezpečení. Jsou to tyto tři okruhy:

1. Služby pro osoby se zdravotním postižením dlouhodobým nebo trvalým (např. léčebná rehabilitace, pracovní rehabilitace, speciální pedagogika).

2. Služby pro staré občany. Lze předpokládat, že podle dosavadního vývojového trendu bude pokračovat stárnutí populace i dále, proto se musí společnost na tyto změny v demografické struktuře připravit, a to